

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛІСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет інформаційних технологій, обліку та фінансів

Кафедра фінансів і кредиту

Кваліфікаційна робота
на правах рукопису

КЛИМЕНКО Ольга Сергіївна

УДК 336.22

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

«Оподаткування підприємств малого бізнесу та шляхи його покращення»

072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Подається на здобуття освітнього ступеня магістр

кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання
ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

_____Ольга КЛИМЕНКО_____

Керівник роботи
ДЕМА Дмитро Іванович
к.е.н., професор

Висновок кафедри фінансів і кредиту за результатами попереднього захисту:
КЛИМЕНКО Ольги Сергіївни

Протокол засідання кафедри фінансів і кредиту № __ від «__» грудня 2021 р.

Завідувач кафедри _____

к.е.н., професор _____ Дмитро ДЕМА
«__» грудня 2021 р.

Результати захисту кваліфікаційної роботи

Здобувач вищої освіти **КЛИМЕНКО Ольга Сергіївна** захистив (ла)
кваліфікаційну роботу з оцінкою:

сума балів за 100-бальною шкалою _____

за шкалою ECTS _____

за національною шкалою _____

Секретар ЕК

_____ «__» грудня 2021 р.

Тетяна ТОВСТУХА

АНОТАЦІЯ

Клименко О.С. Оподаткування підприємств малого бізнесу та шляхи його покращення. – Кваліфікаційна робота на правах рукопису.

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування». – Поліський національний університет, Житомир, 2021.

В кваліфікаційній роботі розкрито економічну сутність та значення малого бізнесу для економіки України. Показано тенденції розвитку малого підприємництва та причини, які стримують його розвиток. Розкрито механізм оподаткування підприємств малого бізнесу. Розкрито досвід оподаткування малого підприємництва за кордоном. Запропоновано шляхи вдосконалення оподаткування малого підприємництва, шляхом переходу до оподаткування прибутку підприємств.

Ключові слова: малий бізнес, малі підприємства, податок, оподаткування, платники податків єдиний податок.

SUMMARY

Klymenko O.S. Taxation of small businesses and ways to improve it. – Manuscript.

Qualification work for the master's degree in specialty 072 "Finance, Banking and Insurance". – Polissia National University, Zhytomyr, 2021.

The economic essence and significance of small business for the economy of Ukraine are revealed in the qualification work. Trends in the development of small business and the reasons that hinder its development are shown. The mechanism of taxation of small businesses is revealed. The experience of small business taxation abroad is revealed. Ways to improve the taxation of small business by moving to the taxation of corporate profits are proposed.

Key words: small business, small enterprises, tax, taxation, single tax payers.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
Розділ 1. ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ТА ХАРАКТЕРИСТИКА МАЛОГО БІЗНЕСУ	8
Висновки до розділу 1.....	13
Розділ 2. МЕХАНІЗМ ОПОДАТКУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ МАЛОГО БІЗНЕСУ	14
Висновки до розділу 2.....	22
Розділ 3. НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ ОПОДАТКУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ МАЛОГО БІЗНЕСУ	23
Висновки до розділу 3.....	27
ВИСНОВКИ.....	28
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	30

ВСТУП

Актуальність теми. Однією з найбільш чисельних форм організації ведення бізнесу в країнах з ринковою економікою є малі підприємства. Малі підприємства займають важливе місце в забезпеченні роботою значної кількості населення країни. Їх діяльність швидко перебудовується, не вимагає значних фінансових ресурсів, а їх продукція, товари та послуги знаходять свій попит на українському ринку. Завдання держави створити оптимальні умови розвитку малого підприємництва, зокрема, створити просту систему оподаткування, забезпечити доступ до дешевих кредитів, надавати державну допомогу в окремі періоди їх діяльності, залучати їх працівників в систему соціального захисту. Питання, пов'язані зі становлення, розвитком, діяльністю малих підприємств та їх оподаткуванням знаходять постійне місце в наукових дослідженнях українських вчених-економістів. Механізм оподаткування малого підприємництва є об'єктом досліджень Андрущенко В.Л., Дем'яненка М., Баранник Л.Б., Вікторчук М.В., Варналій З.С., Гнидюк І.В., Гончаренка М.В., Вовчанського Ю.В., Деми Д.І., Іванова Ю.Б., Кміть В.М., Крисоватого А.І., Кириленко О.Л., Кужель О.В., Лазутіної Л.О., Лібанової О.В., Мазур О.Ю., Письменного В.В., Проць Н.В., Тарангул Л.Л., Таратути Л.В. та ін. Завершення територіально-адміністративної реформи вимагає подальшого вдосконалення місцевого оподаткування та проведення подальших наукових досліджень в цьому напрямі.

Мета та завдання дослідження. Метою кваліфікаційної роботи є теоретико-методологічне дослідження еволюції становлення та розвитку малого підприємництва та системи його оподаткування як важливої складової успішного розвитку цієї форми бізнесу та обґрунтування шляхів його вдосконалення. В процесі розкриття теми дослідження необхідно вирішити наступні завдання:

- розкрити економічну суть малого підприємництва та його організаційні характеристики;

- дослідити еволюцію становлення та розвитку системи оподаткування малого підприємництва;
- визначити особливості функціонування підприємств малого бізнесу;
- розкрити механізм оподаткування малого підприємництва;
- показати місце та значення малого підприємництва для економіки країни;
- показати динаміку кількості підприємств малого бізнесу;
- розкрити досвід функціонування та оподаткування малого підприємництва за кордоном;
- визначити шляхи покращання розвитку малого бізнесу в Україні та його оподаткування.

Предмет та об'єкт дослідження. Об'єктом дослідження кваліфікаційної роботи є процес еволюції становлення, розвитку та оподаткування підприємств малого бізнесу. Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методологічних і практичних положень щодо еволюції становлення, розвитку, діяльності та оподаткування малого підприємництва.

Методи дослідження. Для розкриття теми дослідження використовувалися наступні методи: історичний – для вивчення еволюції становлення та розвитку малого підприємництва в Україні; абстрактно-логічний – для теоретичного обґрунтування системи оподаткування малого підприємництва, виявлення недоліків в оподаткуванні та визначення шляхів розвитку малого бізнесу; статистико-економічний – для вивчення та встановлення тенденцій динаміки кількості підприємств малого бізнесу та їх структури по галузям та видам діяльності; розрахунково-конструктивний – для визначення зв'язків між оподаткуванням та ефективністю діяльності малого підприємництва; графічний та табличний прийоми – для підтвердження цифровим матеріалом тенденцій в розвитку малого підприємництва; монографічний – при наведенні прикладів успішного функціонування підприємств малого бізнесу.

Практичне значення одержаних результатів. Висновки, які зроблено на основі проведеного дослідження можуть бути рекомендовані місцевим органам самоврядування для стимулювання розвитку малого підприємництва на їх територіях.

Перелік публікацій автора за темою дослідження. Основні положення кваліфікаційної роботи були викладені в доповідях автора на тему:

«Вдосконалення оподаткування землі – важливий резерв надходжень до місцевих бюджетів» оприлюдненій на студентській науково-практичній конференції «Фінансове забезпечення економіки» (2 червня 2020 р., м. Житомир, ЖНАЕУ);

«Мале підприємництво – важливе джерело доходів об'єднаних територіальних громад» оприлюдненій на міжнародній науково-практичній конференції «Особливості та передумови соціально-економічного розвитку» (5 березня 2021 р., м. Одеса);

«Необхідність змін в оподаткуванні транспортних засобів» оприлюдненій на Всеукраїнській науково-практичній інтернет-конференції «Розвиток фінансово-економічних відносин в суспільстві в умовах прояву фінансових ризиків» (19 березня 2021р., м. Кам'янець-Подільський).

Структура та обсяг кваліфікаційної роботи. Основний текст роботи викладено на 26 сторінках комп'ютерного тексту. Структурно робота включає вступ, три розділи, висновки, 8 таблиць, список використаних джерел, який нараховує 52 найменувань.

РОЗДІЛ 1

ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ТА ХАРАКТЕРИСТИКА МАЛОГО БІЗНЕСУ

В ринковій економіці здійснюють свою господарську діяльність різні форми та види підприємств. Як правило, всі підприємства в залежності від ряду показників поділяються на малі, середні та великі. В категорії малих, ще виділяють мікро-підприємства. З іншої сторони, існує поділ підприємств до приналежності їх до малого та великого бізнесу.

Малий бізнес (англ. small business) — «деяка підприємницька діяльність, сформована на власний ризик, що не суперечить чинному законодавству, створює невелику кількість робочих місць. Мета створення малого бізнесу — це отримання прибутку та/або самореалізація. Для малого бізнесу характерні відносно невеликі розміри, обмежена кількість людей, обмежений обіг капіталу, локальний район операцій та конкретний напрям роботи. Він відіграє значну роль у забезпеченні зайнятості більшості розвинених країн та країн, які активно розвиваються (в США майже третина робочих місць припадає на фірми, де працює менше 100 осіб), певною мірою забезпечує насичення ринку споживчими товарами та послугами, сприяє послабленню монополізму, розвитку конкуренції, структурній перебудові економіки, є засобом досягнення особистого успіху та активно формує середній клас людей. Малий бізнес — важливе джерело інновацій. До винаходів, зроблених ним, належать літаки, гелікоптери, персональні комп'ютери, аерозоль та багато іншого» [24].

З вищевикладеного слід зробити висновок, що малий бізнес в кожній країні має свої обмеження. До яких слід віднести: вартість активів, чистий дохід від реалізації продукції, середня кількість продукції, кількість працюючих та ін. Дуже часто малий бізнес ототожнюють з малим підприємництвом. Виходячи з цього, в українському законодавстві немає визначення малого бізнесу, а є визначення малих підприємств(малого підприємництва), які складають основу малого бізнесу. Так, в Господарському кодексі України, в залежності від кількості працюючих та доходів від будь-якої діяльності да малого

підприємництва відносяться: фізичні особи, зареєстровані в установленому законом порядку як фізичні особи - підприємці, у яких середня кількість працівників за звітний період (календарний рік) не перевищує 50 осіб та річний дохід від будь-якої діяльності не перевищує суму, еквівалентну 10 мільйонам євро, визначену за середньорічним курсом Національного банку України; юридичні особи - суб'єкти господарювання будь-якої організаційно-правової форми та форми власності, у яких середня кількість працівників за звітний період (календарний рік) не перевищує 50 осіб та річний дохід від будь-якої діяльності не перевищує суму, еквівалентну 10 мільйонам євро, визначену за середньорічним курсом Національного банку України [9].

Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» визначає, що малими є підприємства, які не відповідають критеріям для мікропідприємств та показники яких на дату складання річної фінансової звітності за рік, що передує звітному, відповідають щонайменше двом із таких критеріїв: балансова вартість активів - до 4 мільйонів євро; чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) - до 8 мільйонів євро; середня кількість працівників - до 50 осіб [37]. Таким чином, з вищенаведеного видно, що в українському законодавстві немає чіткого визначення підприємств, які належать до малих в частині доходу від реалізації продукції. З іншої сторони, на сьогодні більш реальним показником приналежності суб'єктів господарювання до підприємств малого бізнесу є система їх оподаткування, від якої в значній мірі залежить розвиток малого підприємництва. Слід відмітити, що система оподаткування малого бізнесу в Україні пройшла значний шлях свого розвитку та продовжується удосконалюватися. З іншої сторони, для існування та розвитку малого бізнесу необхідні ще інші фактори.

Малий бізнес займає важливе значення в економіці України. Підтвердженням цьому є інформація про кількість підприємств малого бізнесу(табл. 1.1).

Таблиця 1.1

Кількість підприємств за їх розмірами в Україні

Роки	Великі підприємства		Середні підприємства		Малі підприємства	
	одиниць	у % до загальної кількості	одиниць	у % до загальної кількості	одиниць	у % до загальної кількості
2010	586	0,2	20983	5,5	357241	94,3
2014	497	0,1	15906	4,7	324598	95,2
2015	423	0,1	15203	4,4	327814	95,5
2016	383	0,1	14832	4,9	291154	95,0
2017	399	0,1	14937	4,4	322920	95,5
2018	448	0,1	16057	4,5	339374	95,4
2019	518	0,1	17751	4,7	362328	95,2

Розраховано автором на основі [11, 12, 14]

Дані таблиці 1.1 показують, що із загальної кількості великих, середніх та малих підприємств, на долю малих приходиться більше 95,0%. Протягом десяти років спостерігається тенденція до їх збільшення, що є позитивним фактором. Так, в 2019 році, в порівнянні з 2010 роком, кількість малих підприємств збільшилося на 101,4%. Напроти, кількість великих та середніх підприємств за цей період зменшилася, відповідно, на 11,6 та 15,4%. Важливим показником для економіки країни є зайнятість працівників на цих підприємствах (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

Кількість зайнятих працівників на підприємствах за їх розмірами в Україні

Роки	Великі підприємства		Середні підприємства		Малі підприємства	
	тис. осіб	у % до загального показника	тис. осіб	у % до загального показника	тис. осіб	у % до загального показника
2010	2400,3	30,2	3393,3	42,6	2164,6	27,2
2014	1915,1	30,4	2696,5	42,8	1686,9	26,8
2015	1708,6	29,0	2604,7	44,2	1576,4	26,8
2016	1586,6	27,4	2622,8	45,2	1591,7	27,4
2017	1560,9	26,9	2593,1	44,6	1658,9	28,5
2018	1574,3	26,4	2744,2	46,1	1641,0	27,5
2019	1608,3	25,1	3052,6	47,7	1746,6	27,7

Розраховано автором на основі [11, 12, 14]

Інформація наведена в таблиці 1.2 показує, що в 2019 році на малих підприємствах було зайнято 27,5% від усіх працюючих в економіці країни. З іншої сторони, якщо у відносному значенні за останні десять років кількість зайняти практично не змінилася, то в абсолютному спостерігається їх зменшення. Так, кількість працівників зайняти на малих підприємства в 2019 році, в порівнянні з 2010 роком, зменшилася на 418 тис. осіб, або на 19,3%. Зменшення кількості зайнятих працівників на великих та середніх підприємствах також зменшилася, відповідно, на 33,0 та 10,0%. Як бачимо, спостерігається тенденція зменшення працюючих на всіх видах підприємств. Причин для цього на сьогодні існує багато. Разом з тим, слід відміти позитивну тенденцію до збільшення частки малих підприємств в обсязі реалізованої продукції (табл. 1.3).

Таблиця 1.3.

**Частка суб'єктів малого підприємництва у загальному обсязі
реалізованої продукції в Україні**

Роки	Обсяг реалізації продукції СГ– усього, млн. грн	Частка обсягу реалізації продукції СГ. за їх розмірами, у %			
		суб'єктів великого підприємництва	суб'єктів середнього підприємництва	суб'єктів малого підприємництва	з них суб'єктів мікро-підприємництва
2010	3596646,4	39,0	39,3	21,7	10,3
2014	4459702,2	39,1	38,9	22,0	10,9
2015	5556540,4	37,0	39,3	23,7	12,0
2016	6726739,8	35,6	39,9	24,5	12,1
2017	8312271,9	35,2	39,9	24,9	12,7
2018	9966804,5	35,3	39,7	25,0	13,0
2019	10524112,8	34,5	39,9	25,6	13,6

Розраховано автором на основі [11,12,14]

Дані таблиці 1.3 показують, що за десятирічний період частка малих підприємств в загальному обсязі реалізованої продукції постійно збільшується. Так, в 2019 році, частка малих підприємств в загальному обсязі реалізованої продукції склала 25,6%, або зросла в порівнянні з 2010 роком на 3,9 відсоткових пунктів, за цей же період частка великих та середніх підприємств, відповідно, зменшилася на 4,5 і 0,6 відсоткові пункти. Нарощування реалізації продукції

малими підприємства сприяло підвищенню їх ефективності, зокрема прибутковості (табл. 1.4).

Таблиця 1.4.

Рентабельність діяльності підприємств за їх розмірами, %

Роки	Частка обсягу реалізації продукції СГ за їх розмірами, у %			
	великі підприємства	середні підприємства	малі підприємства	з них мікро-підприємства
2010	3,9	5,0	1,8	-3,5
2014	0,7	-3,6	-17,8	-30,1
2015	4,0	0,0	-4,2	-8,2
2016	8,8	6,9	5,2	-0,4
2017	11,2	7,3	6,5	2,4
2018	9,1	7,0	8,3	4,7
2019	10,3	10,0	10,7	10,3
2020				

Розраховано автором на основі [11,12,14]

З наведеної в таблиці 1.4 інформації видно, що малі підприємства з року в рік підвищували ефективність підприємницької діяльності, рентабельність якої в 2019 році становила 10,7%, проти 1,8% в 2010 році. Звичайно показник рентабельності є узагальнюючим показником, який залежить від багатьох факторів. Зокрема, зміни відношення держави до малого бізнесу. Після 2014 року на державному рівні було прийнято значну кількість законодавчих актів, які були направлені на підтримку малого бізнесу. Серед значної кількості заходів, які позитивно вплинули на підприємницьку діяльність малого бізнесу слід виокремити можливість йому працювати на спрощеній системі оподаткування обліку та звітності.

Таким чином, малі підприємства є одним із основних інструментів розвитку національної економіки. Вони становлять основу дрібного виробництва; встановлюють темпи зростання економіки, формують структуру та якісну складову внутрішнього валового продукту, підвищують ступінь демократизації суспільства; сприяють перебудові економіки, швидкій окупності витрат, свободі ринкового вибору; забезпечують насичення ринку товарами та послугами, реалізацію інновацій, створюють додаткові робочі місця;

характеризуються високою мобільністю, раціональними формами управління; формують прошарок підприємців-власників, що є основою середнього класу; сприяють послабленню монополізму та розвитку здорової конкуренції на ринку [1, с. 35].

Висновки до розділу 1

Серед різних видів підприємств важливе місце займають малі підприємства, які разом з мікро-підприємствами, прийнято називати малим бізнесом. Належність підприємств до такого виду визначається рядом показників, які мають встановлені параметри, зокрема: кількість зайнятих працівників та обсяг реалізованої продукції (валового доходу).

Малий бізнес займає важливе місце в економіці України. На малих підприємствах України в 2019 році було зайнято 27,7% працюючих, об'єм реалізованої продукції ними становив 25,6% загальної товарної продукції, а рентабельність виробництва становила 10,7%. Особливістю малого бізнесу є швидка адаптація до ринкових умов, перепрофілювання на інші види виробництва продукції та види послуг, запровадження нових технологій, структурна перебудова.

РОЗДІЛ 2

МЕХАНІЗМ ОПОДАТКУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ МАЛОГО БІЗНЕСУ

Оподаткування підприємницької діяльності є важливим фактором розвитку кожної країни. Система оподаткування бізнес-середовища може як позитивно, так і негативно впливати на розвиток підприємництва. Виходячи з цього, в Україні постійно йде пошук такої системи оподаткування підприємств малого бізнесу, яка могла б стимулювати його розвиток. На сьогодні, підприємства малого бізнесу можуть застосовувати загальну чи спрощену систему оподаткування. Яку форму можуть обрати підприємства малого бізнесу залежить від їх рішення. Разом з тим, вибір форми оподаткування, особливо спрощеної, залежить від ряду вимог, яким повинні відповідати підприємства. Протягом тривалого часу такими вимогами залишаються такі показники як кількість працюючих на підприємстві, вартість реалізованої продукції(дохід), певні види діяльності. Для вибору загальної системи оподаткування таких вимог практично не існує. Незалежно від перерахованих вище вимог щодо спрощеної системи оподаткування, загальну систему можуть обрати всі види підприємств. Тут головне за підприємством, тільки його рішення є вирішальним. Розкриємо механізм кожної форми оподаткування підприємств малого бізнесу.

Спрощена система оподаткування, обліку та звітності, скорочено спрощена систем оподаткування надає можливість підприємствам малого бізнесу при виконанні ряду вимог її застосовувати. Механізм оподаткування підприємства малого бізнесу на сучасному етапі їх діяльності та розвитку викладено в XIV розділі Податкового кодексу України (ПКУ), який називається «Спеціальні податкові режими», де визначено, що «Спрощена система оподаткування, обліку та звітності - особливий механізм справляння податків і зборів, що встановлює заміну сплати окремих податків і зборів, встановлених пунктом 297.1 статті 297 цього Кодексу, на сплату єдиного податку в порядку та на умовах, визначених цією главою, з одночасним веденням спрощеного обліку та звітності»[38]. Всі суб'єкти малого підприємництва, які можуть

застосовувати спрощену систему оподаткування поділяються на чотири групи платників єдиного податку. До першої групи платників єдиного податку належать фізичні особи - підприємці, які не використовують працю найманих осіб, здійснюють виключно роздрібний продаж товарів з торговельних місць на ринках та/або провадять господарську діяльність з надання побутових послуг населенню і обсяг доходу яких протягом календарного року не перевищує 167 розмірів мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня податкового (звітного) року [38]. Як бачимо, до цієї групи належать виключно фізичні особи-підприємці, які працюють самостійно та не можуть мати найманих працівників, а розмір їх доходу протягом 2021 року не може перевищувати 1002000 грн. Підприємці цієї групи можуть здійснювати виключно продаж товарів на ринках та надавати визначений ПКУ перелік побутових послуг, яких передбачено 40 видів. Зокрема, до таких належать послуги з ремонту взуття, одягу, текстильних виробів, годинників, телерадіоапаратури, музичних інструментів, ювелірних виробів, головних уборів, меблів, послуги перукарень, ритуальні послуги та ін. послуги. Ставки єдиного податку для платників першої групи встановлюються у розмірі 10 відсотків (фіксовані ставки) до розміру прожиткового мінімуму для працездатних осіб, встановленого законом на 1 січня податкового (звітного) року[38]. Так, ставка єдиного податку на 2021 рік становить 227 грн в розрахунку за календарний місяць, оскільки прожитковий мінімум на початок року Верховною радою України визначено в розмірі 2270 грн.

До платників єдиного податку другої групи належать фізичні особи - підприємці, які здійснюють господарську діяльність з надання послуг, у тому числі побутових, платникам єдиного податку та/або населенню, виробництво та/або продаж товарів, діяльність у сфері ресторанного господарства, за умови, що протягом календарного року відповідають сукупності таких критеріїв: не використовують працю найманих осіб або кількість осіб, які перебувають з ними у трудових відносинах, одночасно не перевищує 10 осіб, а обсяг доходу не перевищує 834 розміри мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1

січня податкового (звітнього) року [38]. З цього видно, що до цієї групи також належать лише фізичні особи-підприємці. Разом з тим, вони крім надання побутових послуг, можуть здійснювати виробництво та продаж вироблених ними товарів та вести діяльність у сфері ресторанного господарства та залучати до цього не більше 10 найманих працівників, а розмір їх доходу становить 5004000 грн. Ставка єдиного податку для цієї групи встановлена у розмірі 20 відсотків (фіксовані ставки) до розміру мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня податкового (звітнього) року. Так, ставка єдиного податку на 2021 рік становить 1200,0 грн в розрахунку за календарний місяць, оскільки мінімальна заробітна плата на початок року Верховною радою України визначена в розмірі 6000 грн.

До платників єдиного податку третьої групи належать фізичні особи - підприємці, які не використовують працю найманих осіб або кількість осіб, які перебувають з ними у трудових відносинах, не обмежена та юридичні особи - суб'єкти господарювання будь-якої організаційно-правової форми, у яких протягом календарного року обсяг доходу не перевищує 1167 розмірів мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня податкового (звітнього) року[38]. Звідси видно, що до цієї групи платників податків належать як фізичні особи-підприємці, так і юридичні особи-суб'єкти господарювання, які можуть залучати(наймати) необмежену кількість працюючих. Вони можуть здійснювати будь-яку підприємницьку діяльність, за певним виключенням, розмір їх доходу за рік не може перевищувати 7002000 грн. Механізм встановлення ставки податку для цієї групи платників єдиного податку інший. Розмір ставки єдиного податку встановлено у відсотках від розміру доходу, тому вони є різними для кожного підприємства(підприємця). Застосовуються дві ставки: 3 відсотки від доходу або 5 відсотків від доходу. Друга ставка податку застосовується тими підприємцями, які включають до доходу податок на додану вартість. Слід відмітити, що ПКУ визначено певні види підприємницької діяльності, якими платники єдиного податку першої третьої групи не можуть займатися. Зокрема, до такої діяльності відноситься: обмін іноземної валюти,

виробництво та торгівля підакцизними товарами, фінансове посередництво, видобуток та продаж корисних копалин, організація та проведення азартних ігор і лотерей, управління підприємствами, діяльність в сфері страхування та поштової діяльності і зв'язку, продаж предметів антикваріату та ін. [38].

Четверту, окрему групу платників єдиного податку становлять підприємці та підприємства, які виробляють(вирощують) сільськогосподарську продукцію. Об'єктом оподаткування для платників єдиного податку четвертої групи є площа сільськогосподарських угідь (ріллі, сіножатей, пасовищ і багаторічних насаджень) та/або земель водного фонду (внутрішніх водойм, озер, ставків, водосховищ), що перебуває у власності сільськогосподарського товаровиробника або надана йому у користування, у тому числі на умовах оренди. Базою оподаткування податком для платників єдиного податку четвертої групи для сільськогосподарських товаровиробників є нормативна грошова оцінка 1 гектара сільськогосподарських угідь (ріллі, сіножатей, пасовищ і багаторічних насаджень) з урахуванням коефіцієнта індексації, визначеного станом на 1 січня базового податкового (звітного) року для справляння плати за землю[38]. Для платників єдиного податку четвертої групи розмір ставок податку з одного гектара сільськогосподарських угідь та/або земель водного фонду залежить від категорії (типу) земель, їх розташування та становить (у відсотках бази оподаткування):

- для ріллі, сіножатей і пасовищ (крім ріллі, сіножатей і пасовищ, розташованих у гірських зонах та на поліських територіях, а також сільськогосподарських угідь, що перебувають в умовах закритого ґрунту) - 0,95;
- для ріллі, сіножатей і пасовищ, розташованих у гірських зонах та на поліських територіях, - 0,57;
- для багаторічних насаджень (крім багаторічних насаджень, розташованих у гірських зонах та на поліських територіях) - 0,57;
- для багаторічних насаджень, розташованих у гірських зонах та на поліських територіях, - 0,19;
- для земель водного фонду - 2,43;

- для сільськогосподарських угідь, що перебувають в умовах закритого ґрунту, - 6,33 [38]. При застосуванні спрощеної системи оподаткування платники єдиного податку першої, другої та четвертої групи подають податкову звітність за календарний рік, а третьої групи – за календарний квартал.

Суб'єкти малого бізнесу, які не відповідають встановленим вимогам щодо можливості застосування спрощеної системи оподаткування, або не бажають її застосовувати здійснюють свою підприємницьку діяльність на загальній системі оподаткування. Податком, який визначає загальну систему оподаткування є податок на прибуток, та інші податки, база оподаткування яких має місце в підприємницькій діяльності. Звичайно, при загальній системі оподаткування суб'єкти господарювання повинні вести бухгалтерський облік господарських операцій, особливо доходів та витрат, у відповідності до встановлених стандартів. Виходячи з цього, об'єктом оподаткування є прибуток із джерелом походження з України та за її межами, який визначається шляхом коригування (збільшення або зменшення) фінансового результату до оподаткування (прибутку або збитку), визначеного у фінансовій звітності підприємства відповідно до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку або міжнародних стандартів фінансової звітності, на різниці, які виникають відповідно до положень Податкового Кодексу [38]. Основна ставка податку на прибуток становить 18 відсотків бази оподаткування. Підприємства малого бізнесу, які обрали загальну систему оподаткування декларацію по податку на прибуток подають за календарний квартал наростаючим підсумком. При річному доході від усіх видів діяльності менше 40 мільйонів гривень підприємці подають лише річну декларацію.

Підприємства малого бізнесу відіграють важливу роль у формуванні доходів бюджетів, особливо місцевих бюджетів, адже вони є платниками більшості податків та зборів. Розглянемо за рахунок яких доходів формуються місцеві бюджети України (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

Доходи місцевих бюджетів України, 2017-2020 рр., млн. грн.

Показники	Роки			
	2017	2018	2019	2020
Податкові надходження	201005	323533	270546	285571
в т.ч. ПДФО	110653	138159	165504	177603
податок на прибуток	6485	9300	10230	9777
рентна плата	2471	4821	5278	4637
акцизний податок	13156	13798	13718	15554
місцеві податки	52587	61026	73575	75686
екологічний податок	2978	2142	239	2090
інші податки	12675	94287	2	224
Неподаткові платежі	301093	238889	289985	185911
Усього	502098	562422	560531	471482

Розраховано на основі [44-47].

Дані таблиці 2.1 показують, що податкові надходження до місцевих бюджетів збільшилися в 2020 році, на відміну від загальних доходів, в порівнянні з 2017 роком. Значна частина цих доходів забезпечується малим бізнесом. З вищенаведених даних видно, що серед податкових платежів основними є податок на доходи фізичних осіб та місцеві податки і збори. Хоча податок на доходи фізичних осіб належить до загальнодержавних податків, значна частина його, саме 75; розподіляється до обласного, районних та бюджетів ОТГ[4]. Це є результатом проведення фінансової децентралізації органів місцевого самоврядування, основу якої було закладено в 2015 році. Структуру доходів місцевих бюджетів розглянемо в таблиці 2.2.

Дані таблиці 2.2 показують, що в структурі доходів місцевих бюджетів частка податкових надходжень складала в 2020 році 60,57% та зросла в порівнянні з 2017 роком на 17,53 відсоткові пункти, відповідно доля неподаткових надходжень за цей період зменшилася на 8,23 відсоткові пункти. В результаті направлення частини податку на доходи фізичних осіб до місцевих бюджетів, частка цього податку в загальних доходах місцевих бюджетів зросла до 31,7%.

Таблиця 2.2

Структура доходів місцевих бюджетів України, 2017-2019 рр., %

Показники	Роки			
	2017	2018	2019	2020
Податкові надходження	44,03	41,34	48,26	60,56
в т.ч. ПДФО	22,04	24,56	29,53	31,70
податок на прибуток	1,29	1,65	1,83	2,07
рентна плата	0,49	0,86	0,94	0,98
акцизний податок	2,62	2,45	2,45	3,29
місцеві податки	10,47	10,85	13,13	16,03
екологічний податок	0,59	0,38	0,40	0,44
інші податки	2,25	0,58	-	0,04
Неподаткові платежі	59,97	58,66	51,74	39,43
Усього	100,0	100,0	100,0	100,0

*без урахування міжбюджетних трансфертів
Розраховано на основі[44-47].

Таблиця 2.3

Надходження від місцевих податків і зборів України, млн. грн.

Види податків	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.
Податок на майно	29056	31272	37994	37433
в т.ч.: земельний податок	9649	9870	13349	12814
орендна плата	16735	17450	19486	18608
транспортний податок	246	315	276	203
Єдиний податок	23388	29564	35270	38031
в т.ч. 4 група	4270	5272	5273	5066
Збір за місця для паркування ТЗ	73	100	115	91
Туристичний збір	70	90	196	131
Всього податків і зборів	52587	61026	73575	75686

Розраховано на основі[44-47].

Передача землі, що розміщені за межами населених пунктів, у власність територіальних громадам сприяла збільшенню доходів від цього податку до 16,03% загальних доходів місцевих бюджетів в 2020 році, проти 10,47% в 2017

році. Відбулися також зміни в надходження до місцевих бюджетів місцевих податків та зборів (табл. 2.3). Інформація наведена в таблиці 2.3 показує, що за нетривалий період відбулися значні зміни в обсягах доходів від місцевих податків та зборів. Так, в 2020 році надходження до місцевих бюджетів від місцевих податків та зборів склали 75,6 млрд грн, проти 52,6 млрд грн у 2017 році, або зросли на 49,3%. Надходження від єдиного податку за цей період зросли на 62,65. Слід зауважити, що платниками єдиного податку є лише малий бізнес, можемо відмітити, що зміни які відбулися в оподаткуванні малого бізнесу, позитивно вплинули на ріст надходжень до місцевих бюджетів. Ці зміни були направлені на виведення частини доходів малого бізнесу з тіні, через механізм збільшення мінімальної заробітної плати та обліку доходів через РРО. В результаті, цього, як ми відмічали вище зросли податкові надходження від місцевих податків та змінилася їх структура (табл.2.4).

Таблиця 2.4

Структура місцевих податків і зборів України, 2017-2020 рр.,%

Види податків	Роки			
	2017	2018	2019	2020 р.
Податок на майно	55,3	51,2	51,6	49,5
в т.ч.:				
земельний податок	18,3	16,0	18,1	16,9
орендна плата	31,8	28,6	26,5	24,6
транспортний податок	0,5	0,5	0,4	0,2
Єдиний податок	44,5	48,5	47,9	50,2
в т.ч. 4 група	8,1	8,6	7,2	6,7
Збір за місця для паркування ТЗ	0,1	0,2	0,2	0,1
Туристичний збір	0,1	0,2	0,3	0,2
Усього податків і зборів	100,0	100,0	100,0	100,0

Складено автором на основі: [44-47]

Дані таблиці 2.4 показують, що в структурі доходів від місцевих податків частка єдиного податку в 2020 році складала 50,2% та в порівнянні з 2017 роком зросла на 6,7 відсоткові пункти. Напроти, надходження від податку на майно за

цей період зменшилися на 5,8 відсоткові пункти. Можна також спостерігати зменшення надходжень від земельного податку та орендної плати, які складають основу податку на майно. Для збільшення надходжень від малого бізнесу від місцевих податків необхідно переглянути раніше укладені договори оренди землі на територіях ОТГ, навести порядок та провести інвентаризацію житлового фонду(в частині вилучення його, як не введений в експлуатацію чи той що перебуває в незавершеному будівництві), передати в користування земельні ділянки для організації паркування транспортних засобів.

Висновки до розділу 2

Дослідження показують, що основною формою оподаткування підприємств малого бізнесу є спрощена система оподаткування, обліку та звітності, яка реалізується через застосування єдиного податку. Суб'єкти підприємництва, які відповідають вимогам застосування цієї системи оподаткування поділяються на 4 групи. В основу поділу підприємств малого бізнесу на групи покладено два показники: кількість працюючих та розмір валового доходу за календарний рік. Виключенням з цього, є четверта група платників єдиного податку, де розмір єдиного податку визначається в залежності від нормативно-грошової оцінки землі.

Підприємства малого бізнесу є важливим джерелом податкових надходжень до місцевих бюджетів, особливо від місцевих податків та зборів. Одним із основних податків, який сплачує малий бізнес є єдиний податок, надходження від якого повністю зараховуються до місцевих бюджетів. Внесення змін в податкове законодавство щодо вдосконалення оподаткування малого бізнесу сприяли тому, що в структурі податкових надходжень від місцевих податків та зборів надходження від єдиного податку склали в 2020 році 50,2% та продовжують зростати.

РОЗДІЛ 3

НАПРЯМКИ ВДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ ОПОДАТКУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ МАЛОГО БІЗНЕСУ

Провівши аналіз механізму оподаткування підприємств малого бізнесу можна стверджувати, що зміни які відбулися в оподаткуванні підприємств малого бізнесу після запровадження Податкового кодексу України позитивно вплинули на збільшення кількості цих підприємств та підвищення ефективності їх діяльності. Значна частина змін в механізмі оподаткування підприємств малого бізнесу була направлена на детінізацію його діяльності. Дослідження ряду вчених показали на існування в системі малого підприємництва різного роду схем по приховуванню доходів. Слід відмітити, що оподаткування це лише одна із причин, яка стоїть на заваді успішного розвитку підприємництва та в значній мірі залежить від інших причин. Зокрема, не сприяють розвитку малого підприємництва: труднощі в організації бізнесу на початковій стадії; складна система обліку; недостатня фінансово-кредитна підтримка держави; дорогі кредитні ресурси; низька купівельна спроможність населення; недостатній рівень освіти та знань з ведення бізнесу; низька кваліфікація найнятих працівників; нерозвинута інфраструктура; невідпрацьована система підготовки кадрів для малого бізнесу та ін. Разом з тим, слід відміти що при таких труднощах мале підприємництво України демонструє тенденцію до покращення свого становища в світових рейтингах. Так, за даними Світового банку (Doing Business), який висвітлює легкість ведення бізнесу по десяти показникам в 190 країнах, Україна займала в 2020 році 64 місце. З десяти показників, які характеризують легкість ведення бізнесу, Україна покращила своє місце по п'яти. Разом з тим, по показникам, які мають відношення до малого бізнесу ці умови погіршила. Так, по такому показнику, як отримання кредитів Україна перемістилася з 32 на 37 місце; по реєстрації бізнесу – з 56 на 61 місце, по оподаткуванню – з 54- на 65 місце.[10].

Досліджуючи еволюцію оподаткування підприємств малого бізнесу можна стверджувати, що для вирішення протиріччя між підприємцями та державою щодо оподаткування їх діяльності необхідно буде зробити ще не мало. Разом з тим, якщо поглянути в історію оподаткування, то можна спостерігати, що держава постійно йде на поступки малого бізнесу. Зокрема, ніде в світі немає такого, щоб підприємці не вели обліку своїх доходів, застосовуючи для цього цивілізовані методи, зокрема РРО. В Україні малий бізнес постійно вимагає послаблення зі сторони держави щодо обліку їх доходів. І держава постійно на це йде. Ми постійно спостерігаємо як в Україні відтермінують запровадження РРО. Спочатку підприємці посилалися на дороговизну РРО та їх обслуговування, на сьогодні, ціна вже не є на першому місці, а вимоги не застосовувати їх не знімаються підприємцями. Українські та іноземні експерти стверджують про значні обсяги тіньової економіки, і значне місце тут займає малий бізнес. Постає питання, чому підприємці не бажають працювати в правовому полі? Відповідь, тому що значній частині прийдеться перейти в іншу групу, де чуть вища ставка податку. Ми стверджуємо, що сьогодні спрощена система оподаткування, обліку та звітності є одним із джерел доходів тіньової економіки. Держава, і так зробила пільгове оподаткування. Адже для малого бізнесу доходи оподатковуються за іншою схемою, ніж доходи громадян. Наприклад, на сьогодні громадянин, який є підприємцем першої групи та надає певні послуги сплачує єдиний податок в розмірі 10% від прожиткового мінімуму місяць, тобто 227 грн, а протягом року в цій групі дохід складає 1002000 грн. Громадянин, який працює офіційно в роботодавця сплачує 18% податку з доходів фізичних осіб. Як бачимо перший заплатить державі податок в сумі 2724 грн, другий -18036 грн та ще 1503 грн військового збору. Де ж справедливість в оподаткуванні? Якщо зробити аналогічні розрахунки по другій та третій групі платників єдиного податку ми побачимо ще більший розрив в оподаткуванні. Виходячи з цього, на нашу думку вдосконалення оподаткування малого бізнесу повинно бути направлено на оподаткування їх прибутку, як це робиться в багатьох країнах світу. Оскільки ціль приватного бізнесу – отримання прибутку. Для визначення прибутку

необхідний облік доходів та витрат. Для вирішення одного з принципів оподаткування необхідно оподатковувати малий бізнес за однаковими умовами, а значить питання застосування для цього РРО знімається з порядку денного. Як виключення, слід залишити оподаткування першої групи платників єдиного податку на старій системі, тобто без застосування РРО. Граничний розмір доходу визначити в розмірі 1млн грн, визначити перелік лише побутових послуг, а ставку податку встановити на рівні 18%, як оподаткування доходу громадян.

Звичайно, функціонування малого бізнесу не може бути успішним без вирішення значної кількості проблем, які ми вище називали. Однією з таких є можливість малого бізнесу одержувати кредити, але на мінімальних ставках. Безкоштовних кредитів не повинно бути, в цьому випадку бізнес не буде мотивований працювати. З метою підтримки малого та середнього бізнесу в Україні було запроваджено програму «Доступні кредити 5-7-9 %», якою з початку 2020 р. було передбачено здешевлення кредитів для підприємців. Із моменту старту до 06.12.2021 р. за цією Державною програмою⁵ підприємці отримали від 38 уповноважених банків 28,15 тис. кредитів загальним обсягом 74,9 млрд грн (з яких на інвестиційні цілі було скеровано 8,99 млрд грн, на антикризові кредити – 43,26 млрд грн та на рефінансування попередньо отриманих кредитів – 22,64 млрд грн). Проєктом Державного бюджету на 2022 р. передбачено продовження програми та спрямування на ці цілі 3 млрд грн.[8].

Для вдосконалення оподаткування малого бізнесу важливим є врахування зарубіжного досвіду. В науковій літературі приводиться практика позитивного оподаткування ряду країн. Для підтвердження нашої пропозиції, можна використати досвід США. В цій країні незалежно до яких видів належить підприємство, об'єктом оподаткування є прибуток. Для справедливості застосовується єдина шкала ставок податку на прибуток. При мінімальному прибутку мінімальна ставка, зі зростанням розміру прибутку зростає ставка податку на прибуток. Обов'язковим є ведення обліку доходів та витрат, де є певні послаблення. Наприклад, при віднесені витрат на виробництво при використанні автотранспорту, платник податку може вести облік фактичних витрат на основі

первинних документів (чеків, рахунків, тощо) або списувати витрати на транспорт виходячи з встановлених на федеральному рівні витрат на 1 мілью. Більшість використовують другий варіант.

Досвід розвитку підприємництва в Польщі вказує на виважену в цьому напрямку політику. В Польщі дуже легко зареєструвати бізнес, причому багато дій, пов'язаних з цим є безкоштовними. Не має особливої форми оподаткування для малого бізнесу. Основним податком є податок на прибуток, основна ставка якого становить 19%, малі підприємства з доходом менше 1,2 млн євро сплачують податок за ставкою 15% [50]. Аналогічна система оподаткування малого бізнесу діє у Великобританії. У Великобританії існує ефективна система стимулювання малого бізнесу. Уряд застосовує інструменти кредитної, бюджетної та податкової політики для поліпшення умов розвитку підприємств цього сектору. Для підприємств малого бізнесу зменшено ставку податку на прибуток з 35% до 27%. Крім того, держава стимулює процедуру спрощення злиття та поділу фірм. У Великобританії діє низка структурних організацій, таких як: Служба малих фірм, місцеві підприємницькі агентства, центри праці, комунальні об'єднання, ініціативні групи, які займаються наданням консультаційних послуг, науково-технічних послуг та рекомендацій. Також у Великобританії наявна так звана прогресивна шкала оподаткування прибутку. Ставка податку для підприємств з річним доходом який не перевищує 1520 фунтів стерлінгів, становить 10%, для малих підприємств з річним доходом до 28400 фунтів стерлінгів, становить 20%, для малих підприємств з річним доходом не більше 50 тис. фунтів стерлінгів – складає 40%. Ставка податку для корпорації, річний дохід якої не перевищує 10 тис. фунтів стерлінгів, становить 10%, для корпорацій з річним доходом не більше 50 тис. фунтів стерлінгів ставка податку складає 20%. [26].

В Швеції оподаткування бізнесу ґрунтується на принципі «нейтральності», який визначає однакові умови оподаткування для малого, середнього та великого бізнесу незалежно від його форми власності, місця знаходження, кількості

працюючих, юридичної форми. Тобто це значить, що податковий тягар буде однаковим, як для підприємця, який працює самостійно, так і великої фірми.

Висновки до розділу 3

Зміни які відбулися в оподаткуванні підприємств малого бізнесу після запровадження Податкового кодексу України позитивно вплинули на збільшення кількості цих підприємств та підвищення ефективності їх діяльності. Значна частина змін в механізмі оподаткування підприємств малого бізнесу була направлена на спрощення механізму обліку їх господарської діяльності та оподаткування, що сприяло детінізації їх доходів.

На нашу думку, вдосконалення оподаткування малого бізнесу повинно бути направлено на оподаткування їх прибутку, як це робиться в багатьох країнах світу. Оскільки ціль приватного бізнесу – отримання прибутку. Для визначення прибутку необхідний облік доходів та витрат. Для вирішення одного з принципів оподаткування необхідно оподатковувати малий бізнес за однаковими умовами, а значить питання застосування для цього РРО знімається з порядку денного. Як виключення, слід залишити оподаткування першої групи платників єдиного податку на старій системі, тобто без застосування РРО. Граничний розмір доходу визначити в розмірі 1млн грн, визначити перелік лише побутових послуг, а ставку податку встановити на рівні 18%, як оподаткування доходу громадян.

Вивчення досвіду оподаткування малого підприємництва за кордоном, показує що більшість країн для оподаткування підприємництва застосовує єдиний підхід – оподатковується прибуток. Для підтримки малого бізнесу можуть застосуватися податкові пільги та фінансова підтримка держави, яка може бути в різних формах, зокрема в простоті реєстрації бізнесу, зменшенні ставок податку при досягненні певної межі доходу, спрощенні звітності тощо.

ВИСНОВКИ

Результатам проведеного дослідження надають можливість зробити нам наступні висновки та пропозиції:

1. Встановлено, що серед різних видів підприємств важливе місце займають малі підприємства, які разом з мікро-підприємствами, прийнято називати малим бізнесом. Належність підприємств до такого виду визначається рядом показників, які мають встановлені параметри, зокрема: кількість зайнятих працівників та обсяг реалізованої продукції(валового доходу).

2. Визначено, що малий бізнес займає важливе місце в економіці України. На малих підприємствах України в 2019 році було зайнято 27,7% працюючих, об'єм реалізованої продукції ними становив 25,6% загальної товарної продукції, а рентабельність виробництва становила 10,7%. Особливістю малого бізнесу є швидка адаптація до ринкових умов, перепрофілювання на інші види виробництва продукції та види послуг, запровадження нових технологій, структурна перебудова.

3. Дослідження показують, що основною формою оподаткування підприємств малого бізнесу є спрощена система оподаткування, обліку та звітності, яка реалізується через застосування єдиного податку. Суб'єкти підприємництва, які відповідають вимогам застосування цієї системи оподаткування поділяються на 4 групи. В основу поділу підприємств малого бізнесу на групи покладено два показники: кількість працюючих та розмір валового доходу за календарний рік. Виключенням з цього, є четверта група платників єдиного податку, де розмір єдиного податку визначається в залежності від нормативно-грошової оцінки землі.

4. Визначено, що підприємства малого бізнесу є важливим джерелом податкових надходжень до місцевих бюджетів, особливо від місцевих податків та зборів, зокрема, податку на нерухоме майно(житлової та комерційної нерухомості), плати за землю, єдиного податку. Одним із основних податків, який сплачує малий бізнес є єдиний податок, надходження від якого повністю

зараховуються до місцевих бюджетів. Внесення змін в податкове законодавство щодо вдосконалення оподаткування малого бізнесу сприяли тому, що в структурі податкових надходжень від місцевих податків та зборів надходження від єдиного податку складали в 2020 році 50,2% та продовжують зростати.

5. Підтверджено, що зміни які відбулися в оподаткуванні підприємств малого бізнесу після запровадження Податкового кодексу України позитивно вплинули на збільшення кількості цих підприємств та підвищення ефективності їх діяльності. Значна частина змін в механізмі оподаткування підприємств малого бізнесу була направлена на спрощення механізму обліку їх господарської діяльності та оподаткування, що сприяло детінізації їх доходів.

6. Запропоновано, вдосконалення оподаткування малого бізнесу здійснювати через оподаткування їх прибутку, як це робиться в багатьох країнах світу. Оскільки ціль приватного бізнесу – отримання прибутку. Для визначення прибутку необхідний облік доходів та витрат. Для вирішення одного з принципів оподаткування необхідно оподатковувати малий бізнес за однаковими умовами, а значить питання застосування для цього РРО знімається з порядку денного. Як виключення, слід залишити оподаткування першої групи платників єдиного податку на старій системі, тобто без застосування РРО. Граничний розмір доходу визначити в розмірі 1млн грн, визначити перелік лише побутових послуг, а ставку податку встановити на рівні 18%, як оподаткування доходу громадян.

7. Вивчення досвіду оподаткування малого підприємництва за кордоном, показує що більшість країн для оподаткування підприємництва застосовує єдиний підхід – оподатковується прибуток. Для підтримки малого бізнесу можуть застосуватися податкові пільги та фінансова підтримка держави, яка може бути в різних формах, зокрема в простоті реєстрації бізнесу, зменшенні ставок податку при досягненні певної межі доходу, спрощенні податкової звітності.

Список використаних джерел

1. Білоус Г.П. Розвиток малого підприємництва в Україні. *Економіка України*. 2016. № 5. С. 34—36.
2. Бейгул С. Б. Розвиток малого підприємництва в регіонах України. *Ефективна економіка*. 2011. № 3. С.23-30.
3. Брижань І.А. Реформування системи оподаткування суб'єктів малого підприємництва як один із заходів державної підтримки їх розвитку. *Економіка і регіони*. 2016. № 3. С. 171—176
4. Бюджетний кодекс України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text>: (дата звернення 15.09.2021).
5. Варналій З. С. Мале підприємництво: основи теорії і практики / З. С. Варналій. К. : Т-во "Знання", КОО, 2005. – 302 с.
6. Воронич К. М. Міжнародний досвід організації малого бізнесу та можливість його впровадження в Україні. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2011. Вип. 21. С. 184-189
7. Гейко Т. Ю. Пріоритети розвитку підприємництва в Україні в умовах пандемії COVID-19 та в посткарантинний період. Вісник соціально-економічних досліджень: зб. наук. праць. Одеса: Одеський національний економічний університет. 2020. № 2 (73). С. 62–71. URL: http://journals.uran.ua/vsed_oneu/article/view/219796/219516 (дата звернення: 10.06.2021).
8. Гейко Т.Ю. Удосконалення механізмів фінансування малого і середнього підприємництва. URL : <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/ekonomika/udoskonalennya-mekhanizmv-finansuvannya-maloho-i-serednoho> (дата звернення 11.10.2021).
9. Господарський кодекс України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (дата звернення 3.09.2021)

10. Doing business-2020. За счет чего Украина поднялась в рейтинге на 64 строчку. URL : <https://www.epravda.com.ua/rus/publications/2019/10/24/652929/> (дата звернення 15.11.2021)
11. Державна фіскальна служба України. URL: <http://www.sfs.gov.ua>.
12. Дема Д.І. Трансформація місцевих податків і зборів в Україні. *Наукові горизонти*. 2019. №4(77). С.13-20.
13. Державний комітет статистики України: Статистична інформація. Діяльність підприємств. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>: (дата звернення 23.08.2021).
14. Діяльність суб'єктів великого, середнього, малого та мікропідприємництва 2019. URL : https://sme.gov.ua/wp-content/uploads/2020/12/2_State_Statistics_Service_of_Ukraine_Activity_of_entities_2019.pdf (дата звернення 4.09.2021).
15. Дончак Л.Г. Розвиток малого та середнього бізнесу – запорука стабільності Вінниччини. *Економіка та управління підприємствами*. 2017. № 17. С. 286-290.
16. Дрига С. Г. Підтримка малого підприємництва: економічна та соціальна доцільність. *Вісник Київського національного торговельно-економічного університету*. 2007. № 4. С. 5-12
17. Дякуновський О. Щодо державної підтримки суб'єктів малого та середнього підприємництва в умовах пандемії коронавірусної хвороби (COVID-19) у республіці Польща та Україні. *Knowledge, Education, Law, Management*. 2020. №3 (31). URL: <http://kelmczasopisma.com/viewpdf/1023> (дата звернення: 12.12.2021)
18. Жирко С. О. Проблеми розвитку малого та середнього підприємництва в Україні. URL: <http://www.kbuara.kharkov.ua/ebook/db/200712/doc/2/25>. Pdf: (дата звернення 12.09.2021).
19. Красота О.В., Кір'єв І.С. Особливості розвитку малого підприємництва в умовах порушення макроекономічної стабільності. *Ефективна економіка*. 2021. №2. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua> (дата звернення: 08.12.2021).

20. Крисак А. О. Проблеми та перспективи розвитку малого бізнесу в Україні. *Економіка та держава*. 2018. № 12. С. 68-73
21. Літвінов М.В., Гудзь О.С. Вдосконалення оподаткування землі – важливий резерв надходжень до місцевих бюджетів» оприлюдненій на студентській науково-практичній конференції «Фінансове забезпечення економіки» (2 червня 2020 р., м. Житомир, ЖНАЕУ);
22. Лещенко, Р. М. Напрямки вдосконалення оподаткування малого підприємництва: євроінтеграційний аспект. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2017. Вип. 43. Т. 2. С. 72–75.
23. Михасюк І., Косович Б. Державне регулювання сучасних тенденцій розвитку підприємництва, торгівлі та біржової діяльності. *Вісник Львівського університету (серія економічна). ЛНУ ім. Івана Франка*, 2019, Вип. 57, С. 49—59.
24. Малий бізнес. <https://uk.wikipedia.org/wiki/>: (дата звернення 15.06.2021).
25. Національна програма сприяння розвитку малих підприємств в Україні URL : <http://www.zakon.rada.gov.ua>: (дата звернення 23.07.2021).
26. Литвиненко Я. В. Особливості сплати податків в інших країнах світу. *Податкова політика : навч. посіб. К. : МАУП*, 2012. 224 с.
27. OECD (2020), Моніторинг реалізації Стратегії розвитку МСП України на 2017-2020 роки. OECD Publishing, Paris. URL: www.oecd.org/eurasia/competitiveness-programme/eastern-partners/Monitoring-the-Implementation-ofUkraine's-SME-Development-Strategy-2017-2020-UKR.pdf.
28. Омеляненко Т. В., Короткова К. О. Розвиток малого підприємництва та малого бізнесу в Україні: чинники впливу та актуальні тенденції. *Ефективна економіка*. 2020. № 1. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7584> (дата звернення: 16.12.2021).
29. Рижко О.В. Фактори розвитку малого бізнесу. *Економіка та управління підприємствами*. 2016. № 2. С. 346-350..

30. Структурні зміни в економіці. URL : http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/menu/menu_u/sze_20.htm (дата звернення 5.09.2021).

31. Табінський В.А. Деякі аспекти розвитку малого підприємництва в Україні. *Економіка і суспільство*. 2016. № 2. С. 36-39.

32. Ткаченко Т.П. Особливості розвитку малого підприємництва в Україні. *Сучасні проблеми економіки і підприємництва*. 2016. №18. С. 152-158.

33. Тюленєва Ю.В. Проблеми розвитку малого підприємництва в Україні. *Сучасні проблеми економіки і підприємництва*. 2017. № 19. С. 193-197.

34. Тимченко О.І. Проблеми та перспективи розвитку малого підприємництва в умовах пандемії COVID-19. URL : http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/6_2021/92.pdf (дата звернення 10.11.2021)

35. Податкова система: навч. посіб. / Волохова І. С., Дубовик О. Ю., Слатвінська М. О. та ін. Харків : Видавництво «Діса плюс», 2019. 402 с.

36. Проць Н.В. Сутність та фіскальна роль місцевих податків та зборів в умовах реформування бюджетного та податкового законодавства. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2016. Вип.13. с.536-541

37. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text6>: (дата звернення 2.09.2021)

38. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 № 2755-VI URL: <http://zakon.rada.gov.ua>: (дата звернення 24.09.2021).

39. Полчишин Г. Місцеві податки та збори в Україні та закордоном. *Фінансове право*. 2019. № 4. С. 162–165.

40. Письменний В.В. Місьцеве оподаткування в умовах реформування податкової системи: монографія. Тернопіль, 2011. 196с.

41. Проблеми малого та середнього бізнесу: погляд експерта <https://appu.org.ua/main-news/problemi-malogo-ta-serednogo-biznesu-poglyad-eksperta/>: URL : (дата звернення 24.09.2021).

42. Поліщук О.В., Василевський В.О. Оподаткування малого бізнесу у провідних країнах світу. URL : http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_07/36.pdf:(дата звернення 14.10.2021).
43. Річний звіт про виконання Державного бюджету за 2017 рік. URL: www.treasury.gov.ua/ua/file-storage/richniy-zvit-pro-vikonannya-derzhavnogo-byudzhetu-ukraini-za-2017-rik: (дата звернення 14.10.2021).
44. Річний звіт про виконання Державного бюджету за 2018 рік. www.treasury.gov.ua/ua/file-storage/richnij-zvit-pro-vikonannya-derzhavnogo-byudzhetu-ukrayini-za-2018-rik: (дата звернення 14.10.2021).
45. Річний звіт про виконання Державного бюджету за 2019 рік. URL: www.treasury.gov.ua/ua/file-storage/richnij-zvit-pro-vikonannya-derzhavnogo-byudzhetu-ukrayini-za-2019-rik: (дата звернення 14.10.2021).
46. Річний звіт про виконання Державного бюджету за 2020 рік. www.treasury.gov.ua/ua/file-storage/richnij-zvit-pro-vikonannya-derzhavnogo-byudzhetu-ukrayini-za-2020-rik: (дата звернення 14.10.2021).
47. Розвиток підприємництва в Україні. Гайдуцький П. І., Лупенко Ю. О., Баліцька В. В та інші. К. : Нора-друк, 2003. 248 с.
48. Соболев С. Розвиток малого бізнесу в Україні. *Вісник Київського національного торговельно-економічного університету*. 2009. № 6. С. 48-59.
49. Солованюк, С. М. Спрощена система малого бізнесу в Україні. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. 2017. № 2 (24), 2 т. С. 126–129
50. Як відкрити бізнес в Польщі? URL : <http://www.uekka.org.ua/window.location>.(дата звернення 14.10.2021).
51. Черепанин, М. І. Оподаткування суб'єктів малого бізнесу: сучасний стан та напрями реформування. *Молодий вчений*. 2016. № 12.1 (40). С. 996–1001.
52. Швець Г. Сучасні тенденції малого підприємництва в Україні. URL: http://econf.at.ua/publ/konferencija_2017_10_20: дата звернення 22.9.2021).